

ALBINA CARPAȚILOR.

Apare 1 c6lă și jumătate pe săptămână. ABONAMENTUL pentru Austro-Ungaria: pe an 8 fl., pe 6 luni 4 fl. 40 cr., pe 3 luni 2 fl. 40 cr.; pentru România: pe an 20 lei, pe 6 luni 11 lei, pe 3 luni 6 lei. — Un număr 20 cr. s6u 45 bani. — Un volum à 6 c6le 70 cr. s6u lei 1.70. — La 10 exemplare 1 rabat. Abonamentele se fac la editorul Visarion Roman în Sibiu, la colectanți, la oficiile postale și la t6te librăriile.

O dușmăniă cu bun sf6rșit.

Novelă istorică.

(Continuare.)

A d6ua 6i, cine credeți, că s'a sculat mai de dimineță în t6tă casa spătarului? Tinerul Grigore Băleanul. Pe la răsăritul s6relui el era spălat, îmbrăcat și pieptenat. După ce s'a închinat, sărutând santele ic6ne, care at6rnau de păreții camerei sale, Grigore eși afară în prispă, ca să aștepte aci poruncile boerului. Pe timpul așteptării privirile tinerului înv6țacel r6tăciau în dreapta și în stînga prin curtea spătarului Cantacuzin. E adev6rat, că prive-liscea ce se înfățișa frumosului Grigore, nu era pentru d6nsul necunoscută; el 6 cunoscea deja dela curtea părintescă, dar nu în măsură atât de considerabilă, nici pe o scară atât de întinsă. Și etă de ce prive-liscea e vorba:

Curtea lui Șerban era plină de sclavi și de argați, cari se apucaseră de obiceiurile lor lucrări. Sclavii erau t6ți Țigani, bărbați și femei de diferite etăți. Unii dintre ei gâfăiau tăind lemne pentru bucătăria boerului; alții cărau apă dela gârlă și 6rași alții urmau pe bucătari în piață, ca să aducă cumpărăturile. Țigancele spălau, unele rufe, altele vasele și mobila din bucătăria, precum și alte obiecte de tot felul. Printre ac6stă turmă de sclavi și sclave se primbla sunetel Arnăuț, ca să controleze lucrarea fiă-căruia. Vai de acel individ, care din p6cate făcea vre-o greșelă: crudul Arnăuț îl bătea cu o biciușcă în trei plesne, până-î da sângele pe mai multe locuri. S6rmane ființe! Pe la sate sclavii țigani încă erau maltratați de intendenții moșielor boeresci; dar nici la sate, nici în orașe maltratații n'aveau la cine să-și plece capul spre a li se face dreptate. Boerii nu-î prea băgau în samă, ei-î lăsau în grija subalternilor, cari de cele mai multe ori îi alungau cu jalbă cu tot băt6ndu-și joc de d6nșii. Afară de sclavii țigani se mai găsiau în curtea marelui spătar argați unguri, greci, arnăuți, români, ba chiar și arabi. Ungurii erau vizitii; Grecii ca și Români

se întrebuntau mai ales prin casă; Arnăuții și Arabii aveau să însoțescă pe boerul și pe jupănesa, ori de câte ori acestia se ar6tau prin lume în trăsură. Așa dară în ceea ce privește slujitorimea, Șerban Cantacuzin se întogmise, putem 6ice, domnesce; era ca cum prin ac6sta el ar fi voit să arete ori și cui, că ămb-lă după Domniă.

Fiul Băleanului era încă preocupat de cele ce se petreceau prin curte, când etă că moș-Manea se înfățișeză dinaintea lui, însoțit de un personagiū cu totul străin.

„Coconașule, sărut mână“ — 6ice b6trănul argat, apoi urm6ză astfel mai departe: „Boerul, stăpănul meu, îți trămite pe dumnealui, jupănul Aristide, ca să te învețe în t6te diminețile pe acest timp carte grecescă: adecă jupănul Aristides are să-ți fiă dascal d'aici înainte.“

Cu acestea moș-Manea făcu o adăncă închinăciune și se duse 6rași, de unde venise; Grigore intră cu jupăn Aristides în camera sa și am6ndouî se aședară la masă unul lângă altul întogmai ca un înv6țator cu elevul s6u. În decurs de un pătrar de oră ei nu făcură nimic alta, fără numai se uitară ca nisce muți unul la altul spre a se observa. Și să te miri, că pe Romănașul nostru nu-l tăia rîsul, când privia la dascalul s6u! Aristides nu era om frumos, în ceea ce s'atinge de formele trupului. Fața lui lungăreță și suptă era prov6dută c'un nas cât un castravete de cei mari; partea de dinainte a căpăținei era cu totul pleșuvă. Mustățile Aristides le purta rețedate dealungul buzei, astfel că nu-l puteau sup6ra nici odată la mănăcare; barba și-o rădea; îns6 bărbia lui era tare eșită afară din cadrul celor-lalte părți ale feței, — cu excepțiunea nasului, firesce. Mai adaugeti pe lângă acestea un gât lung și subțire, o mică coc6șă în spate, un mic defect de limbă, adecă puțina gângăvia, — și veți avea ic6na dascalului completă în imaginațiunea d-v6stre. Eū v6 mai

spun numai atâta, că Aristides era înalt la stat și ca îmbrăcăminte purta un anterior lung, încins c'un brâu lat și gros; pe cap avea un fes vînăt, er' în picioare nisece pantofi foarte ușori. De nascere era Grec Tărigrădean, venit în Țera românească de vre-o două-zeci și cinci de ani, venit anume ca învățator pe sama casei Cantacuzinescilor.

Ori-cât de ciudată era înfățișarea acestui Grec, totuși tinărul Băleanul n'arătă nici măcar un semn de mirare, necum să-și fi permis a ride. El sciu să respecteze la prima vedere pe acela, care avea să înmulțescă învățăturile și înțelepciunea lui. La prima vedere Grigore descoperi din căutăturile dascalului său, că el trebuie să fiă un mare cărturar. Și într'adevăr, așa și era. Aristides cunoscea cu temei literatura grecească, atât pe cea vechiă elenică, cât și pe cea bizantină din evul mediu. Afară de acesta, împrejurarea, că scia și limba latină, îl pusese încă de tinăr în pozițiune de-a sta în curent cu știința din Europa apusună. Așa dară fiind vorba de cunoștințe, Aristides se putea privi ca un om într'adevăr învățat; îndelungata pracsă de 30 de ani făcuse dintr'ensul, pe de altă parte, un dascal foarte iscusit și îndemnatic. Va să zică, tinărul Grigore nu putea decât să se fericescă încapend între mâinile unui astfel de bărbat.

Aristides vedend pe elevul său atât de serios, vedend-l străin de acel răsărit și de acea întrecere, care mai nici odată nu lipsese tinerimei din clasele aristocratice, se miră mult de densusul și n'cepu să-l iubescă chiar din primele momente ale întâlnirii. El era decis în gândul său, ca să nu cruțe nici o ostenelă pentru a înzestra pe Grigore cu o învățătură ca aceea, care să-l înalte mai pre sus de toți ceilalți feciori de boeri. Din lecțiunea cea dintâi elevul s'a putut încredința, că dascalul său caută să facă minuni cu densusul; drept aceea fiul Băleanului rămase încântat. El își dicea întru sine: „O, de-ar sci tata, ce bun dascal am căpătat, cât i-ar părea de bine, cât s'ar bucura!”

Sorele era deja sus când, după terminarea lecțiunei, Grigore fu chemat în apartamentul boerului. Tinărul socotia, că va fi pus să servescă la masă și se pregătia pentru acest serviciu. Dar Șerban Cantacuzin îl duse în sufrageria, unde masa într'adevăr era tinsă pentru mănecarea de dimineță, și-și dîse:

„Tu, fătul meu, nu vei servi la masă, decât numai atunci, când vom avea oșpețe cu oșpeți străini. În celelalte zile vei șede de vei mânca cu noi ca un copil al nostru. La oșpețele mari însă trebuie să servesci, ca să te pregătești pentru serviciile la curtea domnăscă.”

Grigore se simția uimit de atâta bunătate a stăpânului său.

Într'aceea familia spătarului începu a se aduna împrejurul mesei. Ce bucuria pe copilașii mai mici, când vedură érašii pe Grigore; ei băteau în palme de părere bună și se apucau de anteriorul tinerului de témă, ca acesta să nu le scape și să se ducă; vedend însă, că și el se pune la masă, nevinovații copilași se simțiau cuprinși de cea mai adâncă mulțămire.

Mai în vîrstă între copiii lui Șerban era o fetiță, anume Smaranda, care mergea spre zece ani. Trupul ei se înălțase cu mult mai pre sus de etatea, în care se afla. Frageda copilă intrunia în ființa ei atâtea farmece și grații, încât nu ne sfim a dice, că toți cei ce-o vedeau

pentru prima oră rămăneau ca orbiți de frumusețile ei. Din partea sufletului Smaranda era modestă și blândă ca un ânger. Părinții o aveau ca pe ochii din cap și de câte ori se uita la dînsa, piepturile lor se înflau de mândria. Și cu câtă grijă vedeau ei de creșterea frumoșei copile! Șerban îi luase dascalii, cari să o învețe carte românească și grecească; érá mama o avea mereu pe lângă sine și n'o lăsa să vină în atingere cu servitórele și cu sclavele din curte, ca nu cum-va acelea să câștige vre-o înriurintă asupra ei și să-și schimbe purtarea. Dar Smaranda nici nu se uria în societatea mamei sale, că-cî acesta fi da tot felul de învățături, atât în lucruri practice de-ale vieții, cât și din sfera religiunei și a moralei. Gingașa copilă primia cu multă bucuria astfel de învățături și nu se mai sătura de a-le auzi. Étă dovada cea mai învederată, că spiritul Smarandei era cu totul aplecat spre învățătură.

Smaranda ședend la masă, alătura cu mama sa, nu putea să n'arunce și ea din când în când câte-o căutătură asupra lui Grigore Băleanul; ér' acesta, la rëndul său, încă privia pe furis în fața frumoșei Smarandei. De amor nu putea fi vorba între aceste două persoane, că-cî etatea lor nu era încă accesibilă divinului simțemânt, care provocă bătăile inimei și îndulesce amarul vieții. Nu, de amor nu putea fi vorba, dar cu toate acestea Smaranda și Grigore începeau a simți, ca prin instinct, o adâncă simpatia unul cătră altul.

Era un fel de simpatia, care se găsește adeseori la copii, fiă de acelaș secs, fiă de secs diferit, și care e împreunată cu naivitatea și cu dalba nevinovația: ea nu se formeză încetul cu încetul, ci se produce momentan, răsare, cum am dice, ca scânteia din cremene; uneori ea dispăre apoi tot așa de momentan, precum se și nasce; de alte-ori însă crește pe nesimțite și se preface cu timpul într'un amor pătimas, decă e vorba de persoane de secs diferit.

După scularea dela masă, boerul trecend în apartamentul său luă pe Grigore cu sine și-l învăță, cum să-și facă serviciul de anti-cameră. Acest serviciu era foarte simplu. Tinărul avea să șadă său să se primble pe dinaintea ușei boerului, să anunțe acestuia pe toate persoanele, care veniau să-l cerceteze, și să dea celor veniți răspunsul, decă sunt primiți, său ba. Acesta se întempla, firesce, numai pe timpul, când spătarul era acasă. Când era absent, atunci absința lui se anunța vizitătorilor încă la porța curții de cătră bunul moș-Manea, care din cauza bătănelor mai că nu mai era harnic de alt-ceva. Și spătarul lipsia mai totă ziua de-acasă: el petrecea parte la palatul domnesc parte pe la frații și amicii săi intimi, cu cari se înțelegea despre săparea și surparea bietului Duca-Vodă. Pe timpul lipsirei lui Șerban, tinărul Grigore avea să învețe lecțiunile dascalului său grecesc și să se deprindă la călărit pe un cal, ales anume pentru acest scop, și sub conducerea unui călăreț foarte iscusit.

După ce petrecu o săptămână în casa spătarului, Grigore se duse, cu voia stăpânului său, să-și vadă părinții, cari se topiau de dorul lui. Din înfățișarea cea veselă și serină părinții cunoscură îndată, că el e foarte mulțămît cu sörtea sa. Grigore povesti cu de-amăruntul tatălui său și mamei sale, cum e vedut și ținut în familia lui Șerban Cantacuzin; el mărturisi, că afară de casa

părintescă, loc mai nimerit nu s'ar fi putut găsi pentru dânsul, decât acela, unde se află.

Mama credea fără rezervă tot ce auzea din gura fiului ei și se lăuda cu alegerea ce-a făcut; érá Ivașcu Băleanul mai avea și nedumeriri; el își închipuia, că Șerban numai pentru aceea se pórta atât de frumos cu învățacelul său, ca nu cum-va pe acesta să-l ajungă dorul de casă și să se simtă nemulțămît.

„E sita nouă, băete, și cerne bine; dar ea va să se mai învechescă, și-atunci voiți să te-aud.“

Grigore zimbă cu multă grație, pe când tatăl său îi spunea aceste cuvinte; apoi luând deodată un aer de o seriozitate și încredere bărbătescă étă cum răspundea:

„Va veni și mai greu, tată, nu mă indoesc; dar uită-te la mine și socotesce, că nu mai sunt nici eū copil, cum eram odată. Încep a simți în trupul și în sufletul meu mai multă putere, decât mai înainte; mă apropiu de juniă și peste curënd voiți fi în stare să dau piept cu felurite greutăți și pericole. În cele din urmă te incredintez, iubitul meu tată, că învățătura, ce voiți primi la spătarul Șerban, merită și din partea mea trude și chiar necazuri. Eū însă nu mă tem de ele.“

„Ce fire de om! ce fire de om!“ — răspunse la acestea Ivașcu Băleanul și apropiindu-se de Grigore, îl sărută cu mult foc. — „Așa să fiă, copilul meu, să fiă, cum ții tu!“

„Așa va și fi“ — adause mama, depunënd și ea o fierbinte sărutare pe ochii fiului ei.

Acéstă primă întâlnire cu înstrăinatul Grigore nu putu să dumerescă pe Ivașcu, decât pe jumătate, ba încă și mai puțin; dar Grigore în tóte duminicile și sêrbătorile venia să-și vadă părinții și le spunea lucruri tot mai frumoșe despre pozițiunea sa. Câte-odată da lui Ivașcu samă despre învățăturile primite dela bunul dascal Aristides și tatăl se simția cu totul încântat, că-ci era om iubitor de carte; altă dată arêta, în ce chip l'a învățat însuși Șerban să mănueze sabia, atât la atac, cât și la apêrare. Nici asupra acestei împrejurări Băleanul nu era nesimțitor și nepêsător, ci se bucura din adâncul inimei. Nevasta Băleanului, la rëndul ei, nu scia ce să se mai facă de părere bună, când Grigore vorbea despre dragostea ce-i arată tótă familia spătarului.

Încetul cu încetul se incredintă și Ivașcu Băleanul, că fiul său se află fórte bine la Șerban Cantacuzin. Tóte grijile și îngrijile, de care era bântuit până acum, se șterseră ca prin farmec din sufletul lui. În loc de-a compătimi ca o babă pe fragedul tiner, ajuns învățacel în casă străină, Ivașcu se hotări acum a contribui și el cu câte ceva la crescerea fiului său. Mai întâiu de tóte duiosul

tată socotia, că Grigore ar trebui deprins a trăi timp mai îndelungat cu totul străin de părinți, ca să-și mai întărescă inima și să mai scape de sub influința dorului prea mare, ce moleșesce adeseori chiar și pe ómenii în vêrstă. Așa dară ce făcu Băleanul? Hotări să se retragă pentru câte-va luni la o moșiă, unde avea obiceiul de-a petrece vara și o parte din tómnă.

Într'una din zile — era pe la sfêrșitul lui juliu — Ivașcu se duse la Șerban Cantacuzin, ca să-l înformeze de plecarea sa la țeră. Șerban găsi fórte la loc planul Băleanului și-i lăuda buna chibzuință de părinte înțelept.

„Nu e bine“ — dicea marele spătar — „ca fiii să ducă prea mult dorul părinților. În vieță omul dă peste tot felul de întâmplări, care une ori îl silesc încă din fragede tinerete a trăi departe de casa părintescă. Atunci vai de acel om, care a fost prea moleșit prin dorul de tată și de mamă! Dar pe de altă parte nici pentru părinți nu e bine, să ducă éráși prea mult dorul fiilor, de óre-ce dênșii pătinesc încă și mai rău, când se întâmplă înstrăinări în familiă.“

„Prea adevêrat, spătare“ — adause Ivașcu, apoi schimbând vorba întrebă pe Șerban despre purtarea fiului său.

„E de prisos a măi lăuda pe Grigore“ — întâmpină spătarul. — „Numai atâta voiți să-ți spun, boer d-ta, că esci un părinte fericit. Ți-a dat Dumnezeu un diamant de copil, care nu-și găsesce sémên nu într'o țeră, dar nici în noué țeri.“

Ivașcu la auzul acestor cuvinte stringea cumplit din ochi, ca nu cumva lacrimile ce-l năpădiau, să i se verse pîrêu pe față.

Étă cu ce vorbe dulci scia să-și câștige Șerban inimele acelora, cari măi nainte erau cu totul reci față de dânsul. Din momentul acesta Ivașcu punea tótă încrederea în Șerban Cantacuzin cu privire la crescerea fiului său. După câte-va zile, el plecă fără nici o grijă la moșiă. Mai însemnăm aici, că despărțirea lui Grigore de părinții săi n'a stors nici o lacrimă din ochii nimenui, de óre-ce toți erau mulțămîți cu sórtea. După aceea se vor fi dorit unii pe alții, lucru firesc; însă dorul venia și trecea, fără să căsuneze cui-va suferințe însêmnate.

Să ne erte cetitorii, decă ne-am prea întins cu vorba asupra lui Grigore; dar n'am avut în-cătrău, că-ci togmai acest tiner este eroul principal în narațiunea de față și era neapêrat de lipsă a face cunoscută natura legăturilor dintre dânsul și dintre familia lui Șerban. Primind cu plăcere scusa, ce ni se acordă, lăsăm acum pe fiul Băleanului și trecem la povestirea unor întâmplăminte istorice și politice de mare însemnătate.

Albanezii.¹⁾

Acum 2000 de ani ținuturile muntóse ale peninsulei balcanice erau ocupate măi ales de seminția tracică și de cea ilirică. Tracii locuiau despre marea Négră și despre Bosfor, érá Ilirienii despre marea Adriatică. Ambele po-

¹⁾ Veđi: Dr. L. Diefenbach, popórele Turciei europene. — Cyprien — Robert. Slavii din Turcia. — Jos. Müller, Albania și Rumelia. — Hahn, studii albaneze ect. — G. Lejean, etnografia Turciei europene.

póre aparțineau familiei indo-europene și e probabil, că stăteau unul cu altul în raporturi de-o măi apropiată înrudire.

Tracii și Ilirienii sunt considerați de scriitorii cei vechi ca barbari și pe jumătate sêlbatici. Lucru firesc! Civilizațiunea elină și romană s'a ținut sute de ani departe de dênșii. Unii și alții au trăit timp îndelungat pe stadiul unei vieți primitive și patriarcale, nesciind absolut de nici o cultură. Însê însușirile, pe care vechii scriitori nu pot

să le denege acelor barbari, sunt voinicia, cutezarea și amorul libertății. Să ne-aducem aminte, ce-a tras puternica Roma până i-a supus, câte expedițiuni a întreprins, câte legiuni a sacrificat pe altarul cruntului Marte!

De când au căzut sub dominațiunea romană, Ilirienii și Tracii începură a dispărea ca pe ne-simțite de pe scena istoriei. Unii s'au romanisat, alții s'au prăpădit ca legionarii ai imperatorilor pe câmpurile de lupte depărtate de țera lor. Dar aceste două împrejurări n'ar fi fost în stare să-i stingă cu totul. Veni însă potopul popórelor barbare și inundă pe la finea evului vechi tot teritoriul peninsulei balcanice. Cât n'a trebuit să sufere populațiunea indigenă în Tracia și Iliria pe timpul invasiunei Goților? O parte a perit, de bună sâma, apărându-se sub stégurile legiunilor Romei, altă parte va fi luat lumea în cap refugiindu-se spre sud, și póte că mulți se vor fi contopit de bună-voia cu barbarii. În fine, invasiunea slavă, care începe cu secolul al 7-ea, dete lovitura de mórte naționalității vechilor locuitori ai Traciei și Iliriei.

Acum ni se pune întrebarea, óre perit'au acele seminții cu totul tot, fără a lăsa vre-o rămășiță cât de mică în urma lor? Nu, ele n'au perit cu totul, că-cî prin ținuturi muntoase esterminațiunea popórelor se operază cu mult mai greu, decât la câmpia. S'a conservat până în zilele noastre un rest interesant din populațiunea străvechiă a peninsulei balcanice. Și acest rest îl constituie actualii Albanezi, cari în limba lor națională se numesc Șchipetari, ceea ce s'ar putea tâlmăci cu: locuitori de munți séu de stânci.

Nu se scie însă cu siguranță, decă ei se vor fi trăgând séu numai din Traci, séu numai din Ilirieni, séu apoi dintr'un amestec traco-iliric. Noi credem, că Șchipetarii trebuie considerați ca scoboritori ai Tracilor, însă amestecați cu elemente ilirice, păstrând în vinele lor și sânge de-al vechilor Ilirieni. Și éta pentru ce mai vértos credem acesta:

În limba albaneză se găsec o samă de cuvinte, pe care le avem și noi în limba noastră daco-românescă. Unele din ele la noi nu se pot deriva nici din limba latină, nici din cea slavă și cu atât mai puțin din cea germanică; trebuie deci să admitem cu învêțatul B. P. Hașdeu, că ele sunt o moștenire primită dela Geto-Daci. Cercetările mai recente atât ale unor scriitori străini, cât și ale unora dintr'ăi nostri (numim între alții pe junele și talentatul Gr. Tocilescu) ne dovedesc cu învederare, că Geto-Dacii au fost un ram al seminției tracice. Prin urmare, decă Albanezii, ca și Români, au păstrat în limba lor elemente dacice, nu ne mai e ertat a ne îndoi, că și ei se trag dintr'un ram al ginților tracice.

Așa dară singurele urme, ce-ar fi mai rămas p'aici, pe colea, din naționalitatea vechilor Traci, ar trebui căutate numai la Români și Albanezi. Acéstă împrejurare ar mai proba și alt ceva, ar proba anume, că noi Români suntem în cât-va înrudiți cu Albanezii; de altfel acéstă înrudire se mai confirmă și prin elementul latin, care se află atât de bine reprezentat în limba Șchipetarilor.

Este greu a stabili epoca, în care străbunii Albanezilor de astăzi și-au părăsit patria lor primitivă pentru a se coborî în Albania. Întemplatu-s'a acéstă înainte de Christos séu numai, după Christos? Întemplatu-s'a când cu migrațiunea cea mare a popórelor, séu când cu inva-

siunea Slavilor? Éta tot atâtea întrebări, la care n'am putea răspunde, decât numai prin ipoteze.

Încă pe timpul, când vechiul Epir séu actuala Albania, se afla sub dominațiunea romană, Ptolemeu cunoscea în acele ținuturi un popor numit Albani și un oraș Albanopolis. Póte că numirea acéstă se raportéză la o seminția de-ale bătrânilor Epiroți și n'are nimic de-a face cu Șchipetarii nostri. Acestia nu se ivesc de loc pe scena istoriei în cele dintâii secole ale evului mediu. Trebuie că ei au trăit cât-va timp retrași prin cele mai sigure adăposturi ale munților, unde nici Slavii, nici Bizantinii nu puteau să-i atace. Însă mai târziu, anume în secolul al 12-ea, Albanezii es la ivélă sub numirea de Albanoni și încep a se război încontra Bizantinilor cu scop de a-și păstra libertatea și de a-și elupta deplina neatárnare. Albanonii acestia erau considerați ca cea mai războinică și mai vitéză seminția a Ilirienilor (adecă a locuitorilor unor părți ale vechiului teritor iliric). De altfel Albanezii se mai numiau de cătră Bizantini și Arvaniti, de unde Slavii au făcut apoi Arbanaș, érá Turcii Arnaut. Românilor încă le e mai familiară numirea de Arnăuți.

Odată cu ivirea Turcilor în Europa începe a deveni mai important și rolul Albanezilor în istoria. Ei apucară armele cu bărbăția atât pentru apărarea legei creștine, cât și pentru conservarea libertății lor naționale. Albanezii sângerară alături cu toți ceialalți creștini ai orientului europén pe tóte câmpurile de luptă, unde s'a întelnit Crucea cu Semiluna. Însă cea mai gloriósă epocă pentru Albanezi a fost negreșit între anii 1443 și 1467. Ei aveau pe atunci în fruntea lor pe vestitul George Castriota (Dzure Castriotie), căruia Turcii îi deteră numele de Alesandru (Scander-beg) pentru faptele lui cele mari. Acesta se luptă mai bine de două decenie încontra Osmanilor, câștigând multe laude și mare nume din partea creștinătății. După mórtea lui o parte de Albanezi părăsiră Albania și pribegiră prin Atica, Tesalia și Morea, unde întemeiară colonii număróse. Cei rămași în patriă se mai ținură cât-va timp în fața Turcilor, apărând cu mult eroism orașul Scutari, — dar în cele din urmă fură înfrânți. Prin tratatul de pace, încheiat la 1478 între Turci și Venețieni, Albania devine provincia turcescă. Cu tóte acestea țera nici odată n'a putut fi cu desevêrsire liniscită.

De pe la jumătatea secolului al 17-ea încóce, islamul începu să facă însemnate cuceriri prin Albania și mulți din nepoții lui George Castriota s'au turcit de bună voia lor în decursul secolelor următoare. De altfel Albanezii nici nu căutaă a se separa atât de mult de cătră musulmani, precum făceau ceialalți creștini din orient. Din contră, ei serviau bucuros în oștirea otomană și după decădinta faimosului corp al ianiciarilor, trupele de elită ale padișahului se compuneau mai cu samă din Albanezi. Mulți dintre comandanții Turcilor cei mai lăudați și mai renumiți au fost Albanezi de nascere.

La anul 1770 Grecii, înteritați de Ruși, se revoltară încontra Turcilor. Acestia nu puteau face mai bine, decât să dea voia Albanezilor, să năvălescă cu tótă furia asupra poporului vecin, cu care trăiau în ură necontentită. Oricine póte să-și închipuescă, ce vor fi trebuit să sufere nenorociții rebeli din partea unor ómeni, cari cu lăcomia de jaf împreună și dorul de răzbunare. Togmai pe tim-

pul acesta înălță și Ali, prințul de Tepelen, stégul revoltei; Albanezii se strînseseră în jurul lui și-l urmară în răsboi cu scop de a-l proclama domn peste Albania. Luptele durară 40 de ani cu mici întrerumperi. Ali după ce se vădu domn peste Albania, voia să domnescă în mod despotic și se purtă de tot rău cu amicii și părtinitorii săi Albanezi; acestia trecură în partea Turcilor și puterea prințului Ali fu peste curînd zdrobită (1820). Erumpînd acum insurecțiunea grecă, Albanezii, cari se deprinseră atât de mult cu vîrsările de sânge și cu toate crușimile, câte se întîmplă în răsboie, nu se putură ținea în pace și liniștiți. Albanezii musulmani se puseră pe partea Turcilor, éra Albanezii creștini, mai ales Armatolii și Sulioții, ținură cu Grecii și luptară pentru libertatea Eladei. Însă Albanezii creștini fură mai toți nimiciți de consăngenii lor mohamedani. După terminarea insurecțiunii și după recunoscerea independinței elenice, Albanezii întorseră din nou armele lor asupra Turcilor; ei sprijiniră revolta lui Arslan-Bei și-a lui Mustafa-pașa din Scutari. În această revoltă, pe care Mehmet-Ali o sprijinia cu bani din Egipt, era amestecat și Daud-pașa dela Bagdad. Reșid-pașa, după ce încheiă pacea cu Rușii la Adrianopole, se îndreptă cu totă puterea turcăscă asupra revoltaților. El invită pe conducătorii Albanezilor la Monastir, spre a se înțelege cu dînsii despre punctele de cîrtă și spre a complana lucrul cu binele, decă ar fi posibil. Reșid-pașa promise invitațiilor siguranță personală, angajându-și, cum am țice, parola

de onore. Patru sute de capi de-ai Albanezilor veniră, încungiurați de străji număröse. Comandantul turcesc întogmi un ospet în onorea celor veniți, dar în decursul ospetului el puse pe Turci de uciseră pe toți invitații. În urma acestei grozave perfidii, Albania fu supusă fără multă bătaia de cap. La anul 1843 Albanezii mohamedani érași se revoltară și a nune din cauza măsurilor ce s'au fost luat pentru conscripțiunea militară; Omer-pașa bātu pe rebeli în două lupte mari și supuse totă provincia. Revolta din anul 1847 a fost suprimată fără mari greutăți din partea guvernului otoman.

Acestea sunt momentele mai însemnate din istoria Albanezilor. Ele ne dovedesc în de ajuns, că poporul acesta e unul din cele mai deprinse cu meșteșugul armelor. Revoltele lui au creat Turcilor mulțime de dificultăți și de încurături. În cele din urmă Turcii și-au pus în cap, să rărescă șirurile poporațiunii în Albania strămutând pe locuitori în alte părți ale împărăției. Și intru adevăr după revolta dela 1843 mai mulți de 25,000 de Albanezi au fost deportați în Rumelia.

Albania (Șchiperi) se întinde într'o lungime de 450 Kilometri pe malul mării Adriatice și Ioniene; în lățime

are 90—135 Kilometri. Acastă țără se mărginesce la nord cu Muntenegrul și cu Bosnia, spre răsărit cu o parte din Bulgaria, apoi cu Macedonia și cu Tesalia, spre mîadă-ți cu Grecia și cu sinul de Arta. Teritorul constă mai numai din munți și din stânci, de unde și numirea de Șchiperi, adecă „țera stîncilor.“ Munții sunt sălbatici, plini de peștere și de prăpăstii. Albania e bogată în ape, dar puține riuri au cursul mai lung de 150 kilometri. Navigabile, dar numai cu luntri și numai pe unele locuri, sunt riurile Drin, Voiuța, Șcumbi și Boiana. Lacurile mai însemnate sunt: lacul de Scutari (Scadar), lacul Ochrida și cel de Janina. Clima e foarte diversă: pe înălțimile munților e aspră, însă prin văi e dulce și uneori chiar fierbinte. De aci și diversitatea produselor: prin ținuturi mai rădicate cerealile abia ajung să se cocă; pe de altă parte însă văile produc cele mai frumoșe și mai dulci fructe de mîadă-ți.

Poporațiunea e împărăsciată peste stânci și prin văi. Multe orașe, precum și număröse castele, se află situate togmai pe vîrfurile munților. Dintre cei 2.350,009 locuitori ai Albaniei abia

1.500,000 vor fi Albanezi. De altfel Albanezii nu trebuiesc căutați numai în Albania. Ei se găsesc răspândiți peste totă Grecia continentală. Hydra, Spezzia, Paros și Salamis sunt cu totul în posesiunea lor; ei formeză majoritatea poporațiunii în Beotia, Argolis, Atica, în Megara și Eubeia de sud; în Atena limba albaneză se vorbesce încă prin multe familii. La nord Alba-

Locuința Țarului la Gornji-Studen. (Pag. 231.)

nezii s'au întrodus încă de mult în românescul ținul al Pindului. Dar ei se găsesc și afară din Turcia, se găsesc anume prin Apulia, Calabria și Sicilia, unde se numesc și Greci din cauza confesiunii. În Austria numărul lor se rădică până la 3500 de suflete; locuesc parte în Dalmația, parte în Sirmia, unde sunt cunoscuți sub numirea de Clementini (sêrb. Climente).

Emigrațiunea Albanezilor din Albania și pribegirea lor prin alte țări au început, după Leake, în secolul al 11-ea; dară numai din secolul al 14-ea încóce, acastă emigrațiune și pribegire au devenit, putem țice, regulă pentru timp îndelungat.

După religione, Albanezii sunt parte mohamedani, parte romano-catolici, parte se țin de ritul grecesc. Albanezii dela nord și cei de prin Grecia sunt mai cu samă adherenții ritului grecesc; mohamedanii locuesc mai vîrtos la sudul Albaniei, éra catolicii în Albania de miđloc. De altfel bucătățirea teritorului albanez după confesiuni nu e destul de bine cunoscută; prin urmare nici datele, ce aflăm în astă privință la unii călători, nu pot fi togmai esacte. Cel puțin D-nu G. Lejean mărturisesce, că e foarte greu a determina repartițiunea

religiösă a Schipetarilor, care face din țera lor un adevărat mozaic.

În ceea ce privește constituțiunea trupului, Albanezii peste tot aparțin unei rase nobile și frumoase; tipul clasic grecesc se găsește destul de des printre dâșii. În genere Albanezul e de statură mijlocie, are fața ovală, grumazii lungi și pieptul lat; în mers el se ține tot deuna drept și arată multă mândria. Indiviđi blondi și cu ochii vineți se întămpină prin munții dela mîadă-đi, nu atît în Grecia, cît mai vîrtos în Albania. Spre nord indiviđii bruneți sunt cu mult mai număroși. Se înțelege de sine, că sunt și ómeni urîți între Albanezi, că-cî popóre absolut frumoase nu există sub sóre. La tóte popórele se găsesc extreme și de frumusețe fizică și de urciune.

Schipetarii strălucesc mai vîrtos prin vitejiă și prin amorul armelor. Armatura lor constă din dóue pistóle la brêu, dintr'un paloș séu iatagan, dintr'o sabiă mai mare și strêmbă, apoi dintr'o pușcă lungă. Acéstă armatură împreunată cu costumul interesant ne infățișeză pe Albanezi ca unici în felul lor în tot orientul Europei. De ordinar ei pórtă cămeși albe de bumbac și pantaloni tot din acéstă materiă; peste acestea vine un capot larg cu mânecile, éráși largi; brêul cel alb de lână se légă astfel împregiurul mijlocului, încât un capet al lui atárnă liber pe din apoi. Îmbrăcămîntea se mai completeză printr'o manta albă de lână. E de observat, că peste vară atît capotul cît și mantaua sunt înlocuite printr'un pieptărel mai ușor. Pe cap pórtă turban din țesătură de bumbac; uneori acest turban e prins c'un ac de argint. În locul turbanelor se pórtă și fesuri, însă mai mari și mai împodobite, decum sunt ale Turcilor séu ale Bulgarilor. Costumul căpitanilor albanezi e de catifea, ornat cu aur și cu argint. Încălțămîntea constă de ordinar din nisce pantofi mici și ușori.

Portul femeilor în genere e mai sêracuț; cele mai multe se îmbracă în materiile ordinare de bumbac. Femeile mai cu stare pórtă haine de lână fórtel largi. De altfel secul frumos nu se bucură la Albanezi de nici o stimă deosebită; din contră, bărbații merg cu mândria așa de departe, încât consideră pe femeia ca pe o ființă cu desêvêșire inferióră.

Locuințele Albanezilor constă de ordinar dintr'un parter cu dóue încăperi; o a treia încăpere e destinată pentru păstrarea porumbului séu a strugurilor. Fiă-care casă e provêdută cu câte o grădiniță și fiă-care sat are în interiorul séu câte un loc cu pajiște, unde se fac duminica jocuri; asemenea se mai află prin sate și o ariă rotundă și pardosită, unde se treeră vara grânele. Nutri-mêntul Albanezilor constă mai vîrtos din vegetabili. Beutura lor e vinul și un fel de rachiú, care se fabrică din fragi, porumb séu din orz. Albanezii în cea mai mare parte sunt cumpetați și cruțători; dară trândăvia și ignoranța umbresc fórtel mult însușirile lor mai frumoase. A fura pe sub ascuns se socotesc la ei ca lucru rușinos, însă a răpi pe față nu e nici o rușine pentru voiniciii Schipetari. Musica și danțul le iubesc cu patimă. Instrumentele lor musicale sunt flauta (fluierul), tamburinelul și un fel de cobză.

În ceea ce privește ocupațiunile, Albanezii sunt parte păstori, parte agricultori și comercianți. Agricultura se face mai ales prin văile cele mai mănóse; se cultivă

dintre cereali mai cu samă porumbul și grăul. Peste acestea Albanezii se ocupă fórtel mult cu cultura viței de viiă, a olivului și-a tutunului. Din Albania se espórtă bucate, lemne de clădit, unt-de-lemn, tutun, bumbac, lână ect. Singurul articol de manufactură, ce se espórtă, sunt straiiele cele gróse de lână. Comercianții albanezi stău în legătură cu case grecesci din Triest, precum și cu case engleze de pe insula Malta.

Albanezii tráesc împărțiți într'o mulțime de seminiți (triburi), unele mai mari, altele însă prea puțin număroase. Cele mai de frunte sunt:

1. Gheghii, cari locuiesc în Albania de mîadă-nópte, precum și în cea din mijloc. Ținutul locuit de dâșii se numesce Ghegheria. Numêrul lor e de 400,000; după confesiune ei sunt romano-catolici. Orașele lor cele mai de frunte sunt: Dulzuni, Scodre (Scutari), Ales și Dures.
2. Toschii, cari locuiesc în Albania de sud și în Epir (Toscheria). Ei se țin de ritul grecesc. G. Lejean pune numêrul lor cu cifra de 750,000.
3. Miridiții gheghici, cam la 22,000 de suflete. Capitala lor e Croia, unde s'a născut vestitul Scanderbeg.
4. Zadrima, 18,000 la numêr. Seminițiile mai puțin importante le lăsăm nementionate.

Dintre arêtatele seminiții, Toschii sunt supuși Porții otomane, precum și Gheghii de sud. Tóte seminițiile dela nord — ăce G. Lejean — se bucură de un fel de autonomiă. Albanezii catolici de prin munți se guvernéză, după cum sciú ei, și aú un „vekil“ (representant) pe lângă pașa dela Scutari. În privința pozițiunei politice Miridiții sunt cei mai importanți. Alte seminiții, între care și Clementi, aú îndatorirea de-a servi în oștirea turcescă; ele daú un însemnat contingent de baș-bozuci și de cavaleriă iregulară.

Limba Albanezilor, fiă de origine curat tracică, fiă și de origine traco-ilirică, trebuie considerată ca una din cele mai bêtrane reprezentante ale familiei indo-europee. Ea e însă fórtel amestecată cu elemente heterogene: cuvintele grecesci, vechi și moderne, cuvintele romanice, slave și turcesci sunt fórtel număroase în limbă Schipetarilor. În privința elementului romanic avem de observat, că el se compune din vorbe vechi latine, din puține italiene și din mai multe romănesci. Despre acestea din urmă unii învêțați socotesc, că ele au fost împrumutate de-a dreptul dela Români. Dar lucrul se pare, că nu stă așa. Cele mai multe cuvinte, care se găsesc de odată la Români și la Albanezi constituie elementul dacic (tracic) în ambele limbe.

Acum încă câte-va considerațiuni și-apoi vom termina.

Albanezii nu se aú bine nici cu Slavii, nici cu Grecii din Turcia; ei sunt cu mult mai alipiți de Turci, cărora le fac imense servicii în timpuri de rêsboiú. Nici o seminiția albaneză n'a sprijinit insurecțiunea din urmă a Slavilor. Miridiții aú cercat să se revólte, ce e drept, dar nu de dragul Slavilor, ci pentru propriul lor interes. Încolo toți ceialalți Albanezi aú ajutat și ajută încă pe Turci încontra creștinilor revoltați.

În cas de-o emancipare generală a popórelor creștine din Turcia, vor fi siliți și Albanezii să ia o pozițiune mai determinată. Dar se pare, că ei nu prea doresc o asemenea emancipare. Togmai ne vine vestea, că Albanezii catolici și musulmani aú apucat armele încontra Mun-

tenegrenilor, cari înainteză în Albania. Așa dară densii vor să apere cu orî-ce preț dominațiunea turcescă. Vom vedea, ce vor face Albanezii de rital grecesc. La orî-ce

întemplantare Albanezii sunt chiămați a juca un rol însemnat în orientul Europei; Slavii și Grecii vor trebui să țină samă de acest popor și de dorințele lui.

Cuartirul general rusesc dela Gornji-Studen.

Este cunoscut lectorilor acestei foi, că cuartirul general al împăratului Alexandru până la catastrofa dela Plevna, înțelegem perderea, carea o suferiseră Rușii la cel mai aprig atac contra fortificațiunilor naturale și artificioase ale eroicului Osman Nuri, astăzi captiv rusesc, — se afla la Biela în apropierea Plevnei. După situațiunea de atunci era pe aci să se strămute cuartirul general la Frătești dincóce de Dunăre; dar la acesta nu se învoi împăratul odată cu capul. Decî ca pe de o parte împăratul să pótă fi în apropierea liniilor de operațiune, érá pe de altă parte ca să nu se întrecurme baza de retragere spre Dunăre, se alese în Bulgaria ocupată de Ruși satul bulgăresc Gornji-Studen de cuartir general. Situat pe un podeiú, Gornji-Studen este un sat cu case de pétră și de lemn, are aspect frumos și plăcut, fiind că zace pe dóue coline, printre care curge o vâlcea de munte, care vara sécă mai de tot. Aerul din acéstă regiune e sănătos. În acest sat își aședă locuința preaputernicul monarch al Rusielor. Pe vârful colinei din stânga se vedea o casă țărănesca cu un etagiú, pe coperișul ei fálfaia stindardul rusesc anunțând orbi et urbi, că aci e reședința marelui Potentat. Înainte de a intra împăratul în nouele sale apartamente s'a dispus, ca acea casă să se curețe frumușel; decî se reparară zidurile cam învechite, se spoiră păreții, se dereseră podinile; dar lucru ciudat . . când era să se spele și ferestrele, deunde să le ieí, că-cî geamuri de sticlă nu se aflaú de loc, — ca să se comande nu era putință, că-cî bolte de sticlăria nu se găsiaú nici chiar cale de 2—3 poste. Ce era de făcut? Se improvizară geamuri de fachiol (flor) pistriț, — necesul te face inventios!

Să întrăm în lăuntru casei. În apartamentul din catul de sus destinat pentru împăratul ca cameră de dormit, vom observa o mobilatură de tot simplă și originală. La o parte videm patul de campaniă al Maiestății sale; lângă pat o mescióră; mai încolo lângă părete un aparat de cauciuc destinat pentru spălare; apoi un șeț de construcțiune americană, făcut așa, de te poți și legăna cu el. Atăta e tot, ce observăm aci. Cele patru încăperi din parter rămaseră cu mobilele lor țărănesci: o masă lungă de stejar, scaune masive de lemn, șeturi, armare, priciuri ș. alt. Terenul din naintea casei era menit pentru suita împăratului, a cărei membri se adăpostiaú după datina străvechiă în corturile lor bine construite. Jur în prejurul casei observăm corturile gardei de corp locuite de nise cerchezi vénoși și spătoși, cari pótă barbe lungi și dese ca peria cea mai désă, aspectul lor este îngrozitor, ca-cî sunt înarmați dela crescet până în glesne. Nu departe de locuința împăratului, dar afară pe cîmp, se vedea un stindard gigantic rusesc împlântat pe vârful cortului comandantului suprem al armatei rusesci din Turcia, a Marelui Duce Nicolae Nicolaevici, care ca adevărat soldat petrece vara, tómma și chiar și érna numai în cortul său. Acest cort era însé construit așa, încât prin el nu putea strădate nici apa, nici grindina, nici néua; pânzele lui sunt

țesute des din păslă și din pěr de cămilă; vara ofere rēcóre recreatóre contra arșitei; iérna e călduros, resistend împetuóselor ninsori și ométuri. — În jurul acestui cort pretoriú observăm o mulțime de alte corturi, în care se adăpostesc personagele statului major rusesc. În unul din ele reședea generalul Nepokoitschizky, șeful statului major. Acest general se numesce cu tot dreptul sufletul armatei rusesci, că-cî lipit de cortul lui observăm laboratorul ambulant al telegrafului de campaniă, care stă sub imediata conducere a densusului.

Biroul telegrafic era aședat într'un car acoperit, ce sémēna a caretă de postă, venerabilă pentru anticitatea ei. În acéstă caretă erau concentrate tóte telurile întinse pe deasupra unor țeruși mici și subțiri, ducend cu ajutorul fluidului electric ordinele și comandele în tóte direcțiunile, pe unde se găsiaú trupe rusesci. Nu departe de laboratorul telegrafic se vedea posta de campaniă, instalata într'o asemenea caretă, ca și cea descrisă mai sus.

Ce s'atinge de generalul Nepokoitschizky el este un bărbat bētrán venerabil, cu față veselă și plăcută, în care întreveđi un spirit de o rară inteligentă. Acest om era așa de ocupat în cât petrecea mai necurmat în interiorul cortului său, pe care-l parăsia numai din când în când spre a intra în acela al Marelui Duce cu rapóte și acte, care se aduc mai la tot momentul și trebuiesc grabnic rezolvate și espeduite. Spre scopul acesta staú gata la ordin trei, orî patru cazaci ținendu-și caii de frēú, ca în momentul procsim încálecândsă sbóre ca vėntul și ca gândul cu depeșe, una mai importantă decăt alta.

Generalul Nepokoitschizky este de nascere polon, amic nedespărțit al Marelui Duce. Mulțamită eminentelor sale facultăți și protecțiunei ilustrului său amic, acest general polon se putu strecura printre îngânfata aristocrația rusescă, (care n'are ochi să vadă pe străini în posturi cardinale), și obținu un post atăta de însemnat. Se afirmă, că Marele Duce Nicolae ar fi priimit comanda supremă numai sub condițiunea, să i-se dea șef statului său major numitul general.

Este adevărat, că invidia și-a aruncat săgețile veninóse asupra acestui înțelept și circumspect general mai cu samă în urma desastrelor dela Plevna; dar el a rămăs intact și nestrămutat. — Se afirmă, că el ar fi atras atențiunea consiliului de resbel asupra forțelor de resistentă turcesci, arētând insuficiența puterilor militare, de care dispunea pe atunci comanda supremă rusescă; dar vocea lui n'a fost ascultată de acei îngânfăți, cari credeaú, că marșul lor spre Constantinopole va fi un mers de triumf fără să se poticnescă unde-va. În urmare se dovedi, că prudentul Nepokoitschizky avuse tótă dreptatea; astăzi poziția lui e mai sigură, ca la începutul campaniei. —

Personagiul cel mai încređut al Marelui Duce după Nepokoitschizky este colonelul de Hasenkamp, dirigentele biroului de informațiuni. El, care scie perfect limba rusescă, franceză și germană, este însărcinat și cu redigerea rapór-

telor de război. — Apoi tot dânsul măi comunică în mod oficial și cu presa. Se asigură, că D-nu de Hasenkamp de regulă întâmpina pe cei 65 de corespondenți și raportori, — cari se găseau în cartirul general rusesc, aparținând unii Rusiei, alții Germaniei, Angliei, Franței, Italiei, Austriei și erau alții republicei trans-atlantice, cu un suris melancolic, dar plin de astuție. „Astăzi n'am nici o știre!“ Te-ar face să crezi, că șermanul șef al biroului de informațiuni măi tot atâta știe despre cele ce se întâmplă în plaiul Șipca, în jurul Plevnei, pe la Jantra, la Rahova, cât șcim până astăzi despre plimbările, ce le fac locuitorii lunii prin văile afundate ale acestui planet din apropierea imediată a pământului! Și cu toate acestea finul diplomat, cu maniere aristocratice, are măi tot-deuna buzunarele pline de noutăți. Ciudată poziția măi au și bieții corespondenți de jurnale între Ruși!

Dar să ne întorcem la locuința împăratului Alessandru. Persoana cea măi marcantă și măi de influență era aci generalul Ignatiev, fostul ambasador al Rusiei la Înalta-Portă. Pe lângă cele ce s'au publicat în această foia despre acest diplomat, — care în mânia Gorciacovilor și a altor omeni iubitori de pace stăruia cu atâta perseverență pentru bătălie; încât resbelul actual se țice a fi averea lui Ignatiev, — măi adaogem încă următoarele: generalul Ignatiev era în cuartirul general rusesc stăua ficsă, în jurul căreia planeză gravitând spre centru toți trabanții Panslavismului.

Toți aspiranții la posturi, care au a se crea în Bulgaria, toți asupriții din ori-ce parte și de ori-ce categorie, își află la generalul Ignatiev îndrumare și mângăierea dorită. În cortul său consultările de diferită natură se prelungiau măi pe fiă-care nopte până după miezul-noptii. De multe ori, când vulturul rusesc plana în rotiri triumfale, acele consultări se terminaū cu ospete și bancheturi, la care șampania spumega cu prisosință, era teea veritabilă rusescă răspândia aroma sa îmbetătoare. Generalul Ignatiev conferea necurmat cu monarchul său; el mânca la masa împăratului o țic ca alta de câte două ori, la dejun, punct la 11 ore, și șera punct la 6 ore. La această masă se întruniau cam vr'o 80 de persoane. Masa era de lemn de stejar, și afară de fotoliul din capul mesei destinat pentru împăratul, toate celelalte scaune sunt de lemn simplu, adunate de pe la Bulgarii măi cu dare de mână din satul Gornji-Studen. Însă bucatele întinse pe o masă atât de simplă sunt cele măi alese, gătite conform prescriptelor codicelui francez de gastronomiă. Intendentul general al bucătăriei imperiale, renumitul francez D-nu Vavasseur, își pricepe bine meseria sa.

Ca de încheiere măi notăm aci, că materialul pentru gătirea bucatelor, precum și vasele recerute se transportă, la cas de trebuință, din loc în loc pe 50 de care. Prin urmare bucătăria unui împărat chiar și în Bulgaria trebuie să fiă bine provădută!

U n D u e l c u r i o s .

I.

Terenul unde se găseau cei două adversari era o sală de mâncare împodobită pe cât se poate măi bine, luminată cât măi frumos, înaltă, veselă, superbă.

În centrul său o masă bine garnisită cu o abundență esagerată, der la care nu se vedea de cât două servicii: serviciile celor două adversari.

Motivele de convenință, țice autorul, îl obligă d'a nu arăta pe cei două adversari de cât sub nume improvizate de Ernest și Contele de Falbaire; îi dă însă drept doi gentilomi în perfecție, ambii de aceeași etate, bravură, eleganță și spirit.

Și cu toate acestea, cu o țic măi nainte, unul dintr'acești două junii ofensase foarte grav pe celalt, așa de grav că se credu indispensabil un duel.

De o aceeași forță în spadă ca și în pistol, ei găsira de cuviință a nu se servi de cât cu arme ordinare.

Fiind și unul și celalt gurmanđi peste măsură, Ernest și contele Falbaire convenira d'a se bate prin mâncare, de aceea și condițiunile fură pe cât măi scrupulos regulate prin martori.

Se ficsase ca basă mâncarea până la peste măsură, fără întrerupere și până ce unul dintre luptători va fi afară din luptă.

Ideia acesta la primul aspect te face să suriți, der la al doilea devine oribilă.

II.

— Începeți d-lor, strigară martorii.

La acest semnal, cei doi adversari după ce schimbă câte un salut se așezară la masă.

Martorii asemenea luară loc la o masă alături d'acea, de unde putea supraveghia toate peripețiile luptei.

Era șese ore de șera; — La miezul nopții, prânđul, care se compunea din trei servicii exorbitante și dintre cele măi bune, se termina, fără a se fi observat vre un avantajiu din nici o parte.

Ernest suridea, er contele Falbaire părea tot ca cum ar fi prânđit ca de obicinut.

Martorii făcură semn restauratorului.

— Încarcă'l din nou, țiseră ei.

Imediat un al doilea prânđ fu servit, ca și cel dintâi; tot aceleași servicii, tot aceleași butelii de vin.

De astă dată însă, atitudinea severă a părților se schimbă puțin.

Cuvântul de și nu le fusese oprit der până aci nu vorbiseră de cât cu indiscrețiune; această a două probă le deslegă limba.

La câte-va cuvinte schimbate de o simplă politeță, succedă scurte apropouri în felul aprecierii asupra felurilor de bucate ce le fusese aduse.

— Escelență friptură de Sturđ, murmură Ernest.

— Nu împărtășesc întocmai gustul d-tale, răspuse contele Falbaire: enuperile cu sturđ mi se par o heresie. Cu toate acestea clasicii meseni continua...

— Am în favorul meu pe Fousseuel.

Ernest se înclină.

Câte-va minute după aceea fu rândul contelui Falbaire d'a formula cuvintele următoare.

— Decă nu găsești vre un inconvenient, d-le Ernest, putem lăsa vinul d'Ernuitag, și s'el înlocuim cu cel de Chateau-Montrose.

— După placul d-tale! D-le Conte.

Se părea că întâiul prânz nu era de cât ca preludiul celui următor.

Martorii începură a se privi cu un aer de mirare.

De prisos a mai spune că rolul lor din activ, precum era la început, devenise curat contemplativ.

III.

— Să supăm! țise contele Falbaire, când cea din urmă picătură de cafea fu sorbită.

— Să supăm! repetă Ernest.

Casul era prevădut.

Buliónele, carnea rece, raci de mare și salatele se succeda ne-întrerupt, d' împreună cu vinurile de Rhin, Bordeaux și Champanie.

Supeul fu animat, sgomotos chiar; și astfel trebuia să fiă. În fine, duelul intră în perioada sa decisivă. Fiecare din luptători se întărea supraveghind cu ochiul pe cel din facia sea.

Ernest mânca cât mai bine, contele cât mai corect, așa că se putea recunoște între ei amândouă un metod perfect de luptă.

Fia-care părea sigur de triumf, de aceea și arăta neîncredere în cuvintele celuilalt.

Batjocura se desina pe marginea paharelor și epigramele năceau pe vârful furculițelor.

Cu toate acestea obraji lui Ernest se colora din ce în ce pe nesimțite.

Contele Falbaire observă acesta.

— Dorești să deschidem acea ferăstră, D-le Ernest?... mi se pare că ți-e prea cald?

Ernest îi aruncă o teribilă privire.

Supeul continua.

Două martori admormise, ceilalți două le luaseră locul.

Într'un timp, Ernest voi să cânte; dér martorii îl opriră sub cuvânt că acesta nu era în program, pentru motivul că cântecul facilitează lucrarea digestiunii.

Acésta ar fi constituit un avantaj însemnat pentru Ernest.

De și era vizibil că Ernest lupta contra primelor simptome de beție, privirile însă căuta un punct de rađim, că-că un ușurel tremurat agita mâinile sale.

— Te oprești, îi țise contele Falbaire!

Ernest rânji și, drept răspuns, goli trei pahare cu champanie.

El fu imitat cu aceeași liniște de cătră conte.

Tot de odată, o licărire de palóre se răspândi pe obrađul lui Ernest, care și puse unul din cotele séle pe masă și deveni visător. După ce acceptă în timp de câte-va minute finitul acelei reverii, contele Falbaire îi țise cu răcélă.

— Îți ceri scuse?

— Să dejunăm, strigă Ernest.

Martorii se îngrođiră la acésta neașteptată exclamare; ei se consultară într'un moment și finiră prin a lăsa pe companionii lor să continue.

Điua sosise și d'odată cu ea răsărea și sórele.

— Frumósă diminéța pentru dejun? — țiseră ei.

Ernest părea a fi găsit într'ensul mari forțe. El se aruncă cu furiă asupra racilor de mare și asupra buteliei cu Chateau-Briand.

Acum nu mai era emulațiune, era transport, era delir.

Contele Falbaire îl urmărea pas cu pas fără a arăta că se turbură d'acésta gimnastică.

După aceea veni un moment, în care frumósă culóre a lui Ernest se transformă. Turbarea făcu loc mecaniceii... El mânca în necunoscintă; din fatalitate, atunci nu se mai auzi de cât sgomotul ronțăitului, regulat, monoton, dér nesuferit.

Acésta dură astfel până la 12 óre.

La acésta óră Ernest cercă d'a se scula în sus pentru a ridica un toast divinităților infernale.

Acésta miscare trebui să'i fiă funestă.

Picioarele nu'l mai putură ținea și căđu în totă lungimea sa sub masă ca ș'un trunchiú.

Așteptară încă câte-va secunde; dér nimic; parquetul nu mai reinviă pe convivul său.

Atunci, într'un comun acord, mărturisi declararea onórei satisfăcută.

Cei doi adversări luptaseră în timp de optspredece óre.

Dér contele Falbaire tot mânca! mânca mereú!

(Telegraful.)

Charles Monsellet.

Crăciunul în mai multe țeri.

În Franca, ca în toate celelalte țeri creștine, crăciunul este una din cele mai mari sərbători ale anului. Se celebréază trei leturgii de la mieđul nopții până dimineța: una la orele 12 din nópte, alta la răsăritul sórelii, cea d'a treia la orele opt diminéța; acest obiceiú este foarte vechiú, datéază din secolul al VI-lea.

În evul de miđloc, sərbătórea crăciunului era reprodusă în bisericile franceze ca și celelalte sərbători mari prin scene dramatice, în cari se vedea un copil mic în iesle și împrejurul lui sánta Fecióra, sántul Iosef, Magii, Măgarul, ect. Acésta parodiă se schimbă curénd într'un fel de procesiune analogă cu vicleimul, ce avem aici. Procesiunea umbla prin oraș, cântând cântece numite Noels la Nord, Calender la Sud.

În coșare se află un boú, un măgar, un miel și un cocoș.

Boul țicea: Sunt puterea și munca în miđlocul câmpilor. Sunt soțul plugarului. Picioarul meu calcă pământul și târând plugul îl ajută să'si câștigue pânea. Eú pun în serviciul său puterea muschilor mei, mergénd tot-déuna fără să mă plâng, fără odihnă, până la mórte, ca și poporul puternic și bun.

Măgarul țicea: Sunt servitorul disprețuit, urt, ca și muncitorul modest. Născut ca să sufer, toți imi împuță instinctele mele, toți țic că sunt încăpăținat pentru că am instincte de independință.

Mielul țicea: Eú sunt simbolul blândéței. Eú dau ómenilor lână.

Și cocoșul ținea: Eū chîem la libertate omenirea, care era în robie; o 'ndemn la muncă, care va fi 'ntr'o țî mîntuirea tuturor și reînnoirea poporului întreg.

Écã ce esplicau actorii vicleimului frances ânimelor naive din evul de mișloc.

Și apoi sânta Feciôrã apãrea cu sântul Iosef și Magii-Regii, venind într'un coșiar și închinându-se înaintea sërãciei. Ce lecțiune frumôsã și ideia îndrãșneta într'o epocã, unde puterea ținea loc de virtute și de tôte drepturile!

Vicleimul frances devenise reabilitarea miseriei; era poema suferințelor poporului, descrise dramatisate, diviniate.

Și după reprezentațiune, spectatorii și actorii se puneau la masã și astfel îngropau postul.

Masa trebuie sfîrșită la două - spre - zece ore fics, când începe leturgia.

Moșul, înainte de-a servi pe cine-va, servește pe morții casei, cari, în acea țî, își au tacâmurile lor la masã.

Trei țile și trei nopți toți se duc, cu bucatele servite la masã de la 24 Decembre, la cimitire și le depun pe mormintele morșilor. A patra țî, bucatele care n'au fost mâncate de gâini seú de câni se aruncã în foc.

În nôptea crãciunului, procesiunea vicleimului se preãmbã prin oraș și dã reprezentațiuni. Personajele sunt costumate și, în loc de mascã, își îngresc obrazul cu funingine.

În Spania, și mai cu sêmã în provinciile de la miedã-țî, unde tradițiunea s'a păstrat mai curat, se celebrã și astãzi misterul nascerii. Ceremonia începe

Albanezii (Pag. 227).

Reprezentațiunile crãciunului nu se mai fac; singur obiceiul d'a mânca, d'a bea și d'a petrece, în nôptea de 24 — 25 Decembre, se mai păstrează încă.

În sudul Franciei, serbarea crãciunului este obiectul unor manifestãri, care reamintesc obiceiurile pãgâne.

Ceremonia se începe la 24 sêra, cu o masã mare. Copilul cel mai mic se pune în genunchi și repetã o rugãciune pe care i-o spune moșul. Copilul rógã focul ca sã încãldescã tótã ierna picioarele orfanilor; îl rógã ca sã scape vasele de furtună și sã pastreze sãracilor uneltele ce le trebuie pentru muncã.

Și apoi copilul tórna vin pe lemnele ce ard în vêtrã.

la biserica, în timpul leturgiei de la miedul nopții.

Personajele ce sunt în scenã pórta mäsçi și haine în care reprezintă pe regi, pe Iosef și Maria.

Mai de mult se introduceau chiar în biserica animalele din legendã, boul și mágarul. Ômenii însoțiau cu cãntece, chitare și alte instrumente sunetele grave ale orgei. Și apoi toți, bărbați, femei, fete și copii începeau sã jöce, cu luminãri în mână. Acela care cânta mai bine era salutat de credincioși cu numele de Victor (îvingetör).

Astãzi, jocurile se fac afarã din biserica. Un cortegiu numeros de farisieni și de farisiene costumate după tradițiune însoțesce pe eroii ceremoniei.

CONVERSAȚIUNE.

Anul nou.

Pe timpul, când în Franția domnia dinastia Bourbonilor formula prin care se anunța mărtașea regelui, suna astfel:

„Regele este mort — trăiește regele!“ Prin această formulă, ce astăzi ni se pare învechită și bizară, partizanii și apărătorii regalității voiau să țină poporului francez, că: deși regele a murit, totuși tronul nu poate rămânea nici un singur moment vacant, pentru că d'abia murise regele și următorul său era deja proclamat. În decursul timpurilor însă acea formulă nu a mai fost usitată, ci a fost dată uitării, din simpla cauză, că dinastia Bourbonilor a fost detronată și înlocuită prin Republică, care apoi érași, la rândul său, a fost nevoită să facă loc Imperiului și așa mai departe, precum se poate vedea din istoria modernă a Franței.

Dară ore ce are de-a face anul nou cu dinastia Bourbonilor, cu Imperiul și cu toate celelalte scrise până aci? Nemic alta, decât că precum francezii la mărtașea vre-unui rege al lor striga: „Regele este mort — trăiește regele!“ astfel și noi putem, și ni se cuvine să strigăm punct la 12 ore în noptea de anul nou:

„Anul vechi a murit — trăiește anul nou!“ Această noi o putem face cu atât mai vârtos și mai liniștiți, că-că n'avem a ne teme, că prin vre-o revoluțiune ore-care s'ar putea întâmpla, ca în regenția anilor astronomiei să se presinte vre-o vacanță de tron, de ore-ce nu încapă nici o îndoială, că anului 1877 trebuie să-î urmeze cu o infalibilitate mai presus chiar de aceia, de care se bucură Papa Piu Nono, anul 1878.

Dacă anul espirat a fost un an bun său rău, această întrebare să rămâie, la aprițierea Istoriei. Noi, ca nisce simpli muritori, urmând dișei străbune: că despre cei morți să nu vorbesci, decât numai bine, ținem dară, că anul trecut a fost pentru noi Români un an foarte bun. A spune însă pentru ce a fost bun, acesta ne temem a o face, ca nu cumva censorul, cetind apologia ce am putea scrie pe talia anului trecut, să ne încurce în vre-un proces de presă pe basa paragrafului cutare său cutare, care sună, ... ect. ect. ...

Dară pst... pst... tăcere! că procurorul nu dorme și n'am avea plăcere ca anul nou să-l începem primind visita vre unui ales, dara nechiămat.

Cu anul nou o pățim ca și cu schimbatul vestmintelor. Când o haină, nu ne mai place său când ea și-a făcut datoria până la extremități, adevă până ce a ajuns a fi transparentă, încât în loc să acopere, ea descopere ceea ce omul vrea să fiă nevedut, o înlocuim prin alta nouă. Dară câte suvenirii triste său plăcute nu sunt legate de acea haină, pe care noi o aruncăm de pe noi?! Ore nu eram îmbrăcați cu haina aceea, când am dat și

am primit primul sărutat? Ore domnișora C.... său O.... nu purtase acea rochiă albastră său rosa, când la balul cutare El, acel El perfid, care de atuncea s'a însurat cu alta, îi șoptia într'un colț al salei acele încântătoare și fermecătoare cuvinte, pe care Hamlet le ținea nefericitei Ophelia, care se îndoia de amorul său: El îi ținea:

„Te îndoiesc de claritatea sôrelui,
„Te îndoiesc de lumina stelelor,
„Te îndoiesc de puritatea adevărului,
„Numai nu te îndoii de al meu amor!“

Astfel o pățim și cu anul vechi. De nu ne rămâne altă moștenire, una ne rămâne de sigur, și anume suvenirile. Ferice de aceia, a căror comoră de suvenirii plăcute s'au mai îmbogățit încă și cu acelea ale anului espirat. Ei pot ține cu Gôthe, că: „Suvenirile lor sunt unicul paradis, din care nu-î poate esila niminea.“ Din contră suvenirile celor nefericiți, se prefac pentru posesorii lor în infern, din care spre mai marea lor nefericire, érași nu-î poate elibera niminea, pentru că uitarea nefericirilor este un ce imposibil.

Dară ce s'aude? Clopotul bate 12 ore.

Am intrat deci în anul nou.

Acum este momentul să punem întrebări de totfelul dómnei Venus, care va fi regenta anului 1878.

Să turnăm deci plumb fierbinte în apă rece. Să mergem iute la fântână, în tăcerea cea mai profundă și luând într'un pahar apă, să spargem un ou. Să privim la stele, să ascultăm la cântatul cocoșului, să privim în două oglinzi de-odată, pentru că din toate acestea vom afla secretul viitorului.

Noi din parte-ne nu garantăm rezultat nici favorabil, nici nefavorabil, dară comptăm pe credința și înțelepciunea babelor fermecătoare și a mătușelor experimentate.

Precum ne spune celebra scriitoare română d-na Dora D'Istria în cartea sa: „Les femmes en Orient,“ fetele Litvanienilor mai întrebuintează încă și următorul mijloc pirotehnic, pentru ca să afle pe viitorul lor soț. În noptea de anul nou ele fac două păpuși din câlți, dintre care una reprezintă pe fata, éra cealaltă pe inbitul ei; apoi aședându-le aprópe una de alta, dau foc păpușilor. Dacă flacărele se împreună atunci nunta nu mai este departe, éra dacă nu, atunci sêrmăna fată rămâne cu buzele înflate și cu ochii în lacrimi, pentru că acela, pe care-l vrea ea, nu o vrea și prin urmare trebuie să mērgă la vênătoare să-și caute altul.

Dorind din suflet, ca la toate cetitórele noastre rezultatul cercetărilor din noptea de anul nou să le fiă cât se poate mai favorabil, le uram un:

La mulți ani fericiți!

I. G. Barițiu.

V a r i e t a ț i.

Sultanul din Bucuresci. Prisonierii turci, umblând la 22 Decembrie pe strade în Bucuresci, ajunseră înaintea palatului domnului și vedând decorațiunile se opriră în loc. Un turc curios de-a sci cine șede în acea casă frumoasă, întrebă pe un curcan (dorobanț) de lângă el. Curcanul înțelegând semnele turcului, se gândi puțin cum să facă

pe Turc a înțelege. — Sultanul nostru, — ține el arătându-se cu mâna. — A! Sultan, pechi! — răspuse Turcul, care înțelese.

Recetă pentru viață lungă. Un pastor engles, canonicul anglican din Southampton, a primit felicitările reginei cu ocaziunea a sutei aniversării a născerii sêle. De șese-șeci și două ani el este anul din

administratorii casei de economii din parochia sa. El a dat ca un secret al său receta următoare: „Să nu te afli afară din pat după zece ore seara, nici în pat după șapte ore de dimineață; să nu lucrezi nici odată cu capul după mâncare și să nu porți nici odată palton.“ O altă centenară a murit de curând în Anglita: este vedușa numită Marie Bulter, care ajunsese la 103 ani. Bărbatul său a murit acum 25 de ani și ajunsese la 85 ani. Chiar copiii ei sunt oameni bătrâni și lasă urmași din a treia și a patra generațiune.

Un concert telefonic în Viena. În săptămâna trecută inginerul Risl, ajutorul de existență al politehnicului din Viena Kugelmayer și Urbanioky, a făcut în localitățile Politehnicului una dintre cele mai interesante și mai instructive încercări cu telefonul. Era vorba să se constate, dacă muzica instrumentală se poate comunica la depărtări mai mari. Într-una din sălile din etajul de sus erau șese persoane care cânta în apropierea unui telefon, în alta alte douăzeci persoane care asculta șezând împrejurul unei mese, pe care erau tot atâtea telefoane. Depărtarea era socotită pentru 37 mile austriace. La început s'a cântat un „Lied“ de o compozițiune foarte simplă. Nu se auzea bine și melodia era cam confuză. În urmă s'a cântat un chor, care se auzea mai bine, dar textul era încă neînțeles. În sfârșit s'a cântat apoi „Die Kapelle“, care se auzea cu o precizie rară. De aci înainte toate bucățile cântate se auzea foarte bine. Astfel se presupune, că urechea înainte de toate trebuie să se deprindă cu vibrațiunile telefonului și numai apoi poate să coprinde și să împreune destul de bine suntele. S'a observat însă, că sunetele mai multe se aud mai clar. În urmă s'a făcut încercare cu un telefon mai mare, încât nici nu mai era trebuință ca ascultătorii să-și puie urechea la tubul acustic, ci putea să audă dela o depărtare de patru, cinci pași. Astădată sunetele se auziau, dar numai pe ici pe colea eșea melodia din trânele. Cu toate aceste pare a se fi dovedit, prin această încercare, că după ce telefonul se va perfecționa, va fi cu puțință să se comunice muzica la depărtări mai mari cu o deplină claritate. Ziarele din Viena cred, că nu va trece multă vreme până când concertele filarmonice dela Viena vor fi gustate prin Berlin, Paris, Peșta, Bucuresci și alte orașe depărtate. Și, drept vorbind, ar fi un lucru cu mult haz, ca mergând la sala Atheului, să ascultăm cât de frumos cântă orchestra din Viena.

Populațiunile Indiilor. Într'un raport statistic prezentat parlamentului englezesc se copriind între altele, următoarele date privitoare la India: întinderea teritoriului administrat de către englezi e de 909,834 mile pătrate englezești, cu o populațiune de 191.055,500 suflete. Statele Indiilor au o întindere de 573,952 mile pătrate cu o populațiune de 48.263,000 suflete. Împreună cu posesiunile englezești și portugese întinderea Indiilor e de 1.484,150 mile pătrate cu o populațiune de 239.978,000 suflete. Între cei 191.055,500 locuitori din India britică 139.340,000 sunt de religiunea inzilor, 1.174,436 sici, 40 milioane 867,000 muhamedani, 2.800,000 budhiști, 897,682 creștini și vre-o 6.000,000 deosebite religiuni.

Pălăria dorobanț. Cetim în foile din România următorul anunț: Fac cunoscut, că Pălăria nouă dorobanț pentru Dame, care am dedicat-o Măriei-Séle Dómnei, se fabricază și se găsește gata veritabilă numai la inagazinul meu în Bucuresci, strada Nouă No. 10, Parter. *Aneta Engels.*

Căsătoria regelui Alfonso. Ducele de Montpensier dă fiicei sale Mercedes, logodnica regelui de Spania, o zestre de 25 milioane, fără de bijuteriile, de diamante și de mărgăritare. În Madrid se fac mari pregătiri pentru căsătoria regelui. Papa va trimite un delegat special, care va aduce un inel sfințit și o roasă în diamante ca dar viitoare regine a Spaniei. Contesa de Paris a trimis surorii sale asemenea o prețioasă bijuteria cu diamante.

 Fiind-că cei 20 numerii apăruti până a cum din „Albina Carpaților“ sunt prea puțin pentru formarea unui tom, ne-am decis a împărți foia noastră pe timpul dela 15 August 1877 și până la finea anului 1878 în două tomuri. La terminarea fiă-cărui tom Domniii abonați vor primi titlul și tabla de materii tipărite, pentru a se putea lega după dorință, fiind foia după cuprinsul ei de o valoare netrecătoare, prea acomodată d'a forma o bibliotecă de casă pentru fiă-care familia.

Abonamentul pe anul 1878 la „Albina Carpaților.“

În primele patru luni ale existenței sale „Albina Carpaților“ a fost îmbrățișată și sprijinită de publicul român într'un mod, care întrece așteptările noastre. Mulțămind publicului pentru deosebita favoare, ce ne-a arătat, îl rugăm tot deodată, să scuse dacă nu vom fi corespuns întru toate așteptărilor: acesta n'a provenit nici din lipsa de jertfe materiale, nici din lipsa de muncă, ci din greutatea începutului, care nu totdeauna se pot învinge. Resultatele câștigate dela 15 August încôce însă ne îmbărbătează și ne îndemă a continua întreprinderea cu acelaș zel și cu silințe duple. Dacă și sprijinul din partea publicului va merge tot crescând, atunci noi, la rëndul nostru, ne vom grăbi a mai îmbunătăți foia atât în privința cuprinsului literar, cât și în privința ilustrațiilor.

„Albina Carpaților“ va eși, ca și până acum, în două edițiuni, adică: în singuraticii numerii de câte 1½ colă tipar des pe fiă-care săptămână se în volumuri de 6 colé la câte patru săptămâni, D-ni abonați au să declare, dacă doresc, ca foia să li se trâmă cu numărul său în volumuri: acestea din urmă se trâmă și de-a dreptul, dar se pot procura și prin librăria cea mai apropiată.

Condițiunile de abonament sunt următoarele:

Pentru Austro-Ungaria:		Pentru România:	
Pe an	8 fior. — cr.	Pe an	20 Lei noi
„ 6 luni	4 „ 40 „	„ 6 luni	11 „
„ 3 „	2 „ 40 „	„ 3 luni	6 „ în monetă.

Un singur număr costă 20 cruceri său 45 de bani, un volum 70 cruceri său 1 Leu nou și 70 bani.

Primum încă abonamente și pentru primii 20 numerii ai foiei noastre apăruti până la finea lunii Decembrie 1877 cu 3 fior. 20 cr. său 8 Lei noi și făcându-se comande mai multe, nu vom lipsi a retipări în dată toți acei numerii, fiind-că edițiunea primă a trecut întregă.

Abonamentele se fac la editorul *Visarion Roman* în Sibiiu, său prin corespondenții nostri și prin librăriile de dincoace și de dincolo de Carpați, în fine la toate oficiile postale.

Domniii abonați sunt rugați a ne comunica cât se poate de chiar numele D-lor și posta din urmă.

Sibiiu, în Decembrie 1877.

Redacțiunea și editura.